

Sygnatura akt VIII Ga 56/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2015 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym w postępowaniu uproszczonym

sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko (...) spółka akcyjna spółce komandytowej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 27 października 2014 roku, sygnatura akt X GC 1187/13 upr

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 300 zł (trzystu złotych) tytułem kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

SSO Anna Budzyńska

Sygnatura akt VIII Ga 56/15

UZASADNIENIE

Powód M. K. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) spółka akcyjna spółki komandytowo-akcyjnej w S. kwoty 2.952 zł z ustawowymi odsetkami od kwot : od 2.091 zł od dnia 28.11.2011r. i od 861 zł od dnia 23.12.2011 wraz z kosztami procesu, tytułem wynagrodzenia za zleczone przez pozwaną i wykonane przez niego przewozy.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i przyznanie jej kosztów, wskazując, że roszczenia powoda w całości wygasły wskutek potrącenia z należnościami pozwanej ujętymi w nocie obciążeniowej nr (...) z dnia 25 października 2011 r. oraz z kwotami ujętymi w fakturze Vat nr (...) z dnia 7 listopada 2011 r.; pozostała część w wysokości 132,00 zł wygasła natomiast na skutek dokonanej przez pozwaną zapłaty. Podniosła, że jej pracownik M. M. uzgodnił telefonicznie z pozwanym warunki zlecenia spedycyjnego, którego przedmiotem było wykonanie przez pozwanego usługi transportowej na trasie R. (Polska) - O. (Polska). Drogą elektroniczną za pomocą systemu informatycznego inter (...) S. (...) o.o. 332 z elektronicznego adresu speed@spedycjasprint.pl został przesłany powodowi dokument w postaci zlecenia spedycyjnego nr (...). W ocenie pozwanej zlecenie, mimo zawarcia umowy, nie zostało wykonane przez powoda. W dniu załadunku nie został przez niego podstawiony samochód. Podjęte przez pozwaną próby telefonicznego skontaktowania się z powodem nie przyniosły spodziewanego skutku. W tych okolicznościach pozwana obciążyła powoda karą umowną stanowiącą 200% wysokości frachtu, co znalazło odzwierciedlenie we wskazanej nocie obciążeniowej nr (...) z dnia 25.10.2011 r. wystawionej na kwotę 2.700,00 złotych. Następnie pozwana podniosła, że przy wykonywaniu przez powoda zlecenia spedycyjnego nr (...) r. zaistniała konieczność zakupu na miejscu załadunku

pasów transportujących. Pozwana wystawiła fakturę Vat nr (...) na kwotę 120,00 złotych tytułem poniesionej ceny zakupu. Podniosła, że powód w rozmowie telefonicznej wyraził zgodę na obciążenie powyższymi kosztami. Pismem z dnia 6 grudnia 2012 r. pozwana poinformowała powoda o dokonaniu potrącenia kwoty 120,00 złotych z należnością wynikającą z faktury Vat nr (...). Do zapłaty wynagrodzenia z tytułu wykonanego przewozu pozostała zatem kwota 741,00 złotych, którą pozwana potrąciła z należnością wynikającą z noty obciążeniowej nr (...). Strona pozwana wskazała, że opisana wyżej kompensata została przez powoda zaakceptowana i podpisana. Pozostała do zapłaty kwotę 132,00 złotych pozwana uiszczyła na rzecz powoda dnia 20 stycznia 2012 r.

Powód nie uznał co do zasady wskazanej kary umownej podnosząc, że dnia 24 października 2012 r. jego pracownik poinformował mailowo pozwaną o odmowie realizacji tego zlecenia. Pozwana podniosła, że odstąpienie od umowy było bezskuteczne, zarzucając, że wiadomość mailowa, na którą powołał się powód została wysłana na nieaktywny w zakresie poczty przychodzącej adres speed@spedycjasprint.pl. w sytuacji gdy potrzebne do kontaktu dane znajdowały się w treści zlecenia. Pozwana wskazała, że w tych okolicznościach zasadne pozostaje dokonane dnia 2 listopada 2011 r. potrącenie kwoty wynikającej z faktury Vat nr (...) z należnością pozwanej ujętej w nocie obciążeniowej nr (...). W piśmie z dnia 2 grudnia 2013 r. powód zmodyfikował wysokość należności wynikającej z faktury Vat nr (...) w ten sposób, że pomniejszył kwotę 861,00 złotych o kwotę 120,00 złotych stanowiącą koszt zakupu pasów transportowych oraz o kwotę 132,00 złotych uregulowaną przez pozwaną.

Wyrokiem z dnia 27 października 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w sprawie o sygn. akt X GC 1187/13 upr w punkcie I sentencji zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.025 zł z ustawowymi odsetkami od kwot: 1416 zł od dnia 28.11.2011r. i od kwoty 609 zł od dnia 23.12.2011 roku, w punkcie II sentencji oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie III zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 298,12 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte o następujące ustalenia:

Dnia 30 września 2011 r. powód M. K. (2), prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą GLOB-MAR M. K. (1) z siedzibą w M., przyjął do realizacji od pozwanej (...) spółka akcyjna spółka komandytowo-akcyjna w S. zlecenie spedycyjne nr (...)/A.. Zlecenie dotyczyło transportu towarów na trasie K.-K. za wynagrodzeniem 1.700,00 złotych netto, z terminem płatności określonym na 45 dni od daty otrzymania prawidłowo wystawionej faktury i dostarczenia dokumentów przewozowych CMR. Powód po prawidłowym wykonaniu zlecenia dnia 10 października 2011 r. wystawił fakturę Vat nr (...) na kwotę 2.091,00, z terminem płatności oznaczonym na dzień 24 listopada 2011 r. Faktura została wysłana do pozwanej dnia 11 października 2011 r.

Następnie dnia 24 października 2011 r. o godzinie 14:58 pozwana przesłała drogą elektroniczną dokument zlecenia spedycyjnego nr (...). Przedmiotem zlecenia był przewóz na trasie R.-O. za wynagrodzeniem 1.350,00 złotych netto. Wstępnie zlecenie zostało zaakceptowane przez powoda. Zgodnie z pkt 9 zlecenia spedycyjnego w razie braku pisemnej odpowiedzi w ciągu 30 minut od przesłania zlecenia, zostaje ono uznane za przyjęte z wszelkimi określonymi w nim warunkami. Punkt 13 ustaleń zlecenia spedycyjnego przewidywał prawo do naliczenia kary umownej w wysokości 200% wysokości frachtu w przypadku niewykonania bądź też nienależytego wykonania zlecenia.

Sąd Rejonowy ustalił, że wygenerowanie oraz wysłanie tego zlecenia odbyło się za pomocą systemu informatycznego interLAN S. (...).o.o.332 z elektronicznego adresu speed@spedycjasprint.pl. (...) ustalił także, że ten adres nie posiadał skonfigurowanej skrzynki przychodzącej oraz że nie był to także adres kontaktowy pozwanej spółki. Dane kontaktowe tj. adres, numer telefonu, adres e-mail zostały podane na początku dokumentu.

Sąd I instancji podał, iż pracownik powoda S. K. skierowała na ten adres o godz. 15:19 odpowiedź o braku możliwości przyjęcia zlecenia. Wiadomość – jako wysłana na nieodpowiedni adres mailowy – nie dotarła do adresata (pозwanej). Powód nie otrzymał żadnej informacji, że wiadomość została przyjęta.

Pozwana w związku z niepodstawieniem auta w dniu załadunku podjęła bezskuteczne próby skontaktowania się z powodem. W tych okolicznościach działając w oparciu o pkt 13 zlecenia pozwana dnia 25 października 2011 r.

wystawiła na rzecz powoda notę obciążeniową nr (...) na kwotę 2.700,00 złotych. Nota wraz z uzasadnieniem co do podstawy jej sporządzenia została wysłana do powoda drogą elektroniczną dnia 25 października 2011 r.

W odpowiedzi na powyższe powód pismem z dnia 28 października 2011 r. odmówił uznania roszczenia pozwanego, wskazując jednocześnie na odmowę realizacji zlecenia spedycyjnego nr (...).

Dnia 26 października 2011 r. powód przyjął od pozwanej do wykonania zlecenie spedycyjne nr (...). W treści zlecenia określono trasę przewozu towaru z B. do R. za wynagrodzeniem 700,00 złotych netto. Termin płatności miał nastąpić przelewem w terminie 45 dni od daty otrzymania przez pozwaną prawidłowo wystawionej faktury i dostarczenia CMR-u. Po wykonaniu zlecenia powód dnia 4 listopada 2011 r. wystawił fakturę Vat nr (...) na kwotę 861,00 złotych, z terminem płatności oznaczonym na dzień 19 grudnia 2011 r. Faktura została wysłana do pozwanej dnia 9 listopada 2011 r.

W trakcie realizacji tego zlecenia zaistniała konieczność dokupienia pasów transportowych. Kosztami zakupu został obciążony zleceniodawca pozwanej spółki – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C.. Stanowiły one kwotę 120,00 złotych brutto i zostały ujęte w fakturze Vat nr (...). Pozwana dnia 7 listopada 2011 r. refakturowała poniesione z tego tytułu koszty i wystawiła na rzecz powoda fakturę Vat nr (...) na kwotę 120,00 złotych.

Powód wyraził zgodę na obciążenie go poniesionymi kosztami i dokonanie potrącenia kwoty 120,00 złotych z należnościami wynikającymi z faktury Vat nr (...). Pozwana dnia 6 grudnia 2011 r. złożyła oświadczenie o potrąceniu. Wobec powyższego do zapłaty wynagrodzenia z tytułu wykonanego zlecenia spedycyjnego nr (...) pozostała kwota 741,00 złotych brutto.

Pozwana dnia 2 listopada 2011 r. złożyła oświadczenie o potrąceniu należności powoda z faktury Vat nr (...) z kwotą wynikającą z noty obciążeniowej nr (...). W wyniku potrącenia do zapłaty w ocenie pozwanej pozostała kwota 609,00 złotych. Oświadczeniem z dnia 6 grudnia 2011 r. złożonym przez stronę pozwaną powyższa kwota została potrącona z należnością przysługującą powodowi zgodnie z fakturą Vat nr (...) pozostałą do zapłaty po odliczeniu kwoty 120,00 złotych. Dokonana kompensata została przez powoda zaakceptowana poprzez jej podpisanie. Na skutek dokonanego potrącenia do zapłaty z tytułu należności ujętej w fakturze Vat nr (...) pozostała kwota 132,00 złotych, którą pozwana uiściła przelewem na rachunek bankowy powoda dnia 20 stycznia 2012 r.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał powództwo na podstawie art. 774 k.c za uzasadnione w części. Roszczenie powoda wynikało z umów przewozu towarów w krajowym transporcie drogowym. Wytoczonym powództwem powód domagał się zasądzenia od pozwanej kwoty 2.952,00 złotych tytułem wynagrodzenia wynikającego z faktur Vat nr (...). Pozwana sprzeciwiła się stanowisku powoda podnosząc zarzut potrącenia przysługującej jej należności z tytułu nałożonej kary umownej w wysokości 2.700,00 złotych za niewykonanie zlecenia nr (...), jak i kosztów zakupu pasów transportowych na kwotę 120,00 złotych,. Pozwana powołała się również na uregulowanie pozostałej po potrąceniu kwoty 132,00 złotych.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż niesporne było, że powód prawidłowo wykonał przewozy objęte żądaniem pozwu, tj. dostarczył towar z miejsca załadunku do miejsca przeznaczenia określonego w danym zleceniu. Nie była również sporna kwota umówionego przewoźnego oraz termin płatności wynagrodzenia za przewóz. Spór dotyczył natomiast kwestii, czy powodowi należy się umówione wynagrodzenie z uwagi na podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia.

Sąd I instancji wskazał, że sporna wierzytelność przedstawiona przez pozwaną do potrącenia w wysokości 2.700,00 złotych wynikała z noty obciążeniowej nr (...). Pozwana podniosła bowiem, iż wskazana kwota stanowi wysokość nałożonej na powoda kary umownej w wysokości 200% frachtu za niewykonanie zlecenia nr (...), co było zgodnie z pkt 13 tego zlecenia. Pozwana powołała się w tym zakresie na okoliczność wygenerowania do powoda przedmiotowego zlecenia i braku złożenia przez niego skutecznej odmowy jego przyjęcia. Powód zaś stał na stanowisku, że pozwana została poinformowana o braku możliwości wykonania przewozu opisanego w zleceniu nr (...). Wskazał bowiem na

skierowanie przez jego pracownika w ciągu zakreślonych 30 min odpowiedzi na adres mailowy, z którego zostało nadesłane zlecenie.

W ocenie Sądu Rejonowego twierdzenia powoda co do skierowania przez jego pracownika S. K. w ciągu 21 minut od otrzymania zlecenia na adres pozwanej speed@spedycjasprint.pl. informacji o braku możliwości zrealizowania przewozu opisanego w zleceniu nr (...) znajdują potwierdzenie w materiale dowodowym zebranym w sprawie. Sąd Rejonowy wskazał jednak, że powyższa informacja nie mogła zostać przez pozwaną odebrana. Została bowiem wysłana na systemowy adres mailowy służący jedynie do generowania przez pozwaną zleceń dla poszczególnych przewoźników. Adres ten nie posiadał skrzynki dla wiadomości przychodzących. Pozwana nie miała zatem możliwości odczytania informacji nadesłanej przez powoda. Stanowisko zaprezentowane przez pozwaną w sprzeczności znalazło potwierdzenie w zeznaniach świadka S. G., który potwierdził brak aktywności adresu mailowego speed@spedycjasprint.pl. w zakresie możliwości odbioru wysyłanych na niego wiadomości. Jednocześnie Sąd Rejonowy uznał za trafne stanowisko pozwanej, że dane kontaktowe, także w zakresie adresu mailowego, zostały przez nią właściwie wskazane w nagłówku zlecenia. W tych okolicznościach Sąd stwierdził, że odmowa przyjęcia zlecenia spedycyjnego nr (...) nie została przez powoda skutecznie złożona. Pozwana miała przesłanki do przyjęcia, że przedmiotowe zlecenie zostanie przez powoda zrealizowane. Dopiero brak podstawienia samochodu w miejsce załadunku skutkowało próbą telefonicznego skontaktowania się z powodem celem uzyskania stosownych wyjaśnień. W konsekwencji Sąd Rejonowy przyjął, że zlecenie nr (...), pomimo jego faktycznego przyjęcia, nie zostało przez powoda wykonane. Zdaniem Sądu - w tych okolicznościach pozwana zgodnie z pkt 13 zlecenia posiadała prawo do naliczenia kary umownej w wysokości 200% wysokości frachtu w przypadku niewykonania zlecenia. Wysokość wynagrodzenia za przewóz została ustalona na poziomie 1.350,00 złotych netto, stąd należność określona w nocie obciążeniowej nr (...) stanowiła kwotę 2.700,00 złotych.

Ponieważ powód żądał oddalenia zarzutów pozwanej o potrąceniu w całości, Sąd Rejonowy uznał za zasadne rozważenie, czy nałożona kara umowna winna zostać zmiarkowana. Podniósł, że wśród okoliczności rzutujących na możliwość miarkowania kary umownej jako rażąco wygórowanej wskazuje się na stopień winy dłużnika. Przewidziane bowiem w art. 484 § 2 k.c. miarkowanie kary umownej powinno przeciwdziałać dużym dysproporcjom między wysokością zastrzeżonej kary, a godnym ochrony interesem wierzyciela. Kara umowna, podobnie jak odszkodowanie, nie powinna prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia uprawnionego.

W oparciu o zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy Sąd uznał zastrzeżoną karę umowną, jako „rażąco wygórowaną”. W ocenie Sądu I instancji wysokość kary umownej ustalonej na 200% frachtu stanowi nazbyt wygórowaną wartość. W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego powód wykazał, że pozostawał w przeświadczeniu o skutecznej odmowie zrealizowania zlecenia nr (...) poprzez odesłanie zwrotnej wiadomości na nadawczą skrzynkę mailową pozwanej. Sąd Rejonowy zaznaczył, że faktycznie brak było wyraźnej informacji o tym, że adres ten był automatyczny i nie należy na niego odpowiadać. Stopień zawinienia powódki sąd przyjął jako nieznaczny biorąc pod uwagę powyższą okoliczność. Sąd Rejonowy podkreślił, że miał na uwadze także fakt, że strona pozwana nie wykazała, iż poniosła jakąkolwiek szkodę w wyniku braku wykonania umowy przewozu, co również powinno mieć znaczenie przy miarkowaniu kary umownej. Na tej podstawie Sąd Rejonowy zmiarkował wysokość kary umownej wynikającej z noty obciążeniowej wystawionej przez pozwaną do wysokości 50% frachtu. Ostatecznie Sąd uznał, że kara umowna w wysokości 675,00 złotych z tytułu niewykonania zlecenia, realizuje wszystkie cele kary umownej, w szczególności kompensacyjny jako cel niewątpliwie nadrzędny, a w drugiej kolejności dopiero cel stymulacyjny i represyjny. W tej wysokości Sąd uznał za skuteczne potrącenie należności pozwanej z wynagrodzeniem powoda ujętym w fakturze Vat nr (...). Po kompensacji do zapłaty z tytułu prawidłowo wykonanego przewozu na podstawie zlecenia spedycyjnego nr (...)/A. pozostała kwota 1416,00 złotych.

Sąd uznał w konsekwencji za zasadne zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 2.025,00 złotych, na którą składało się wynagrodzenie z tytułu prawidłowo wykonanego przewozu ujęte w fakturze Vat nr (...) po dokonaniu potrącenia kary umownej nałożonej przez pozwaną stanowiącej kwotę 1.416,00 złotych oraz wynagrodzenie za zrealizowanie zlecenia spedycyjnego nr (...) po odliczeniu uznanych przez powoda kosztów zakupu pasów

transportowych w wysokości 120,00 złotych i kwoty uciszonej przez pozwaną w wysokości 132,00 złotych wynoszące 609,00 złotych.

Orzeczenie o kosztach postępowania oparte zostało o treść art.100 k.p.c.

Wyrok ten w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I sentencji zaskarżyła apelacją pozwana, wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa w zaskarżonej części w której sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.025 zł wraz z odsetkami ustawowymi, ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Wyrokowi zarzucono naruszenie:

1. naruszenie prawa materialnego tj.:

a) art. 60 k.c poprzez jego błędną wykładnię tj. przyjęcie, że przez sam fakt stwierdzenia przez powoda, że „pozwana nie może żądać kary umownej”, powód wnosil o miarkowanie kary umownej;

b) art. 484 § 2 k.c poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i miarkowanie kary umownej w sytuacji, w której powód nie złożył stosownego wniosku w żadnej formie w tym przedmiocie.

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w zakresie, w jakim sąd uznał, że zasadnym jest miarkowanie kary umownej.

Apelujący podniósł, iż Sąd I instancji prawidłowo ocenił materiał dowodowy w zakresie, w jakim uznał, że pozwana nie miała możliwości odbioru wiadomości powódki o nieprzyjęciu zlecenia do realizacji, co uzasadniało naliczenie przez pozwaną kary umownej. Niesłusznie jednak – zdaniem skarżącego – Sąd I instancji dokonał miarkowania kary umownej w sytuacji, gdy powód nie złożył stosownego oświadczenia woli w tym przedmiocie, w szczególności nie określił podstawy do jej miarkowania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wstępnie zaznaczyć należy, że sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym, zaś Sąd odwoławczy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, zatem zgodnie z art. 505¹³ §2 k.p.c. uzasadnienie niniejszego orzeczenia powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Katalog zarzutów, które skarżący może uczynić podstawą apelacji jest w postępowaniu uproszczonym ograniczony do zarzutu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy (art. 505⁹ § 1 k.p.c.). W postępowaniu uproszczonym apelacja ma zatem charakter ograniczony, a sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach wyznaczonych przez treść podniesionych zarzutów apelacyjnych.

W niniejszej sprawie skarżący sformułował zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c, jak i zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Przed ich oceną wskazać należy, że Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne odnośnie faktu zawarcia przez strony umów o przewóz towarów, objętych żądaniem pozwu i ich prawidłowego wykonania przez powoda, przyjęcia przez powoda zlecenia pozwanej nr (...), chwili i sposobu przesłania następnie przez powoda oświadczenia o odmowie zrealizowania tego zlecenia oraz skutków takiego stanu rzeczy – tj. wystawienia powodowi przez pozwaną

noty obciążeniowej nr (...) na kwotę 2.700,00 złotych z tytułu naliczonej w oparciu o pkt 13 ustaleń zlecenia spedycyjnego nr (...) /2011MM kary umownej. W tym zakresie Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne.

Wywód skarżącej sprowadza się do konkluzji, iż Sąd Rejonowy prawidłowo uznając, że pozwana była uprawniona do naliczenia kary umownej, wadliwie dokonał miarkowania tej kary – wobec braku złożenia przez powoda oświadczenia w tym przedmiocie.

W apelacji nie przedstawiono przy tym kwestii, z których wynikałoby, że doszło do błędnych ustaleń faktycznych Sądu I instancji a istotą stanowiska skarżącej jest wywodzenie, że Sąd wadliwie zastosował w niniejszej sprawie prawo materialne tj. art. 60 k.c. i art. 484 § 2 k.c. przypisując zachowaniu powoda w sprawie walor oświadczenia woli w przedmiocie złożenia wniosku o miarkowanie kary umownej, gdy – zdaniem skarżącej - nie miało to miejsca oraz uznając, iż w sprawie zaistniały okoliczności uzasadniające dokonanie miarkowania.

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, iż zarzuty apelacji dotyczące naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego są uzasadnione.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko apelującego, iż miarkowanie kary umownej wymaga stosownego wniosku dłużnika, bez którego sąd nie może zastosować art. 484 § 2 k.c. Wprawdzie zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie prezentowane są też odmienne poglądy co do tego, czy wniosek pozwanego powinien być zgłoszony w sposób wyraźny (zob. T. Wiśniewski, [w:] G. Bieniek (red.), Komentarz, s. 629; W. Popiołek, [w:] K. Pietrzykowski, KC. Komentarz, t. 2, 2005, s. 71) czy też mieści się w żądaniu oddalenia powództwa (zob. P. Drapała, Glosa do wyr. SN z 8.7.2004 r. IV CK 522/03, OSP 2005, Nr 8, poz. 97, s. 424-425), jednak w ocenie Sądu odwoławczego należy opowiedzieć się za pierwszym stanowiskiem, wyraźnie uzależniając miarkowanie kary umownej od zgłoszenia przez dłużnika zarzutu. Przewidziane bowiem w art. 484 § 2 k.c. uprawnienie do żądania zmniejszenia kary umownej jest środkiem obrony pozwanego, prowadzącym do częściowego oddalenia powództwa. Na powyższe wskazuje również gramatyczna wykładnia art. 484 § 2 k.c., a także okoliczność, że zarzut taki może być oparty na dwóch różnych przesłankach, co prowadzi do wniosku, iż powinien zostać konkretnie sprecyzowany przez zgłaszającego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, LEX nr 182900). W rozpoznawanej sprawie powód nie podnosił konkretnie żądania zmniejszenia kary umownej, nie wskazywał też na którąkolwiek z podstaw do ewentualnego miarkowania tejże kary, w tym nie podnosił on w szczególności twierdzeń co do rażącego wygórowania kary umownej.

Powyższe wynikało ze stanowiska powoda, który kwestionował co do zasady powstanie wierzytelności z tytułu kary umownej, podnosząc, iż skutecznie odstąpił od umowy z pozwaną, w oparciu o którą pozwany naliczył powyższą karę umowną.

Uznanie zarzutów apelacji za uzasadnione nie prowadzi jednak do rozstrzygnięcia w postulowany przez skarżącego kierunku. Istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy ma bowiem treść art. 505¹² k.p.c., zgodnie z którym sąd II instancji oddala apelację również wtedy, gdy mimo naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania albo błędnego uzasadnienia zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Powyższe oznacza, że Sąd odwoławczy posiada kompetencję do własnej oceny prawnej materiału procesowego.

Z rozważań Sądu Rejonowego wynika, że uznał w oparciu o zebrany w sprawie materiał procesowy, iż powód nie wykonał zobowiązania wynikającego z przyjętego zlecenia transportowego nr (...), co uprawniało pozwaną zgodnie z warunkami tego zlecenia do naliczenia kary umownej.

Podkreślenia wymaga, że z istoty instytucji kary umownej, przewidzianej w art. 483 k.c., wynika, że wierzyciel, nie ma obowiązku wykazania faktu poniesienia szkody oraz jej wysokości, a do realizacji przysługującego mu roszczenia o zapłatę kary umownej wystarczy wykazanie istnienia i treści zobowiązania łączącego go z dłużnikiem, a także faktu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Podporządkowanie kary umownej zasadom odpowiedzialności kontraktowej powoduje jednak, że dłużnik który kwestionuje tej istnienie wierzytelności może

bronić się zarzutem, że niewykonanie zobowiązania lub nienależyte wykonania jest następstwem okoliczności jest wynikiem okoliczności przez niego niezawinionych (art 471 k.c).

Sąd Okręgowy odmiennie niż Sąd I instancji uznał, że powód wykazał, iż do niewykonania przez niego umowy doszło z przyczyn przez niego niezawinionych. Powód – bowiem jak twierdził - pozostawał w przekonaniu, że skutecznie odstąpił od umowy stron poprzez przesłanie drogą elektroniczną oświadczenia o rezygnacji – na firmowy adres elektroniczny pozwanej, z którego otrzymał powyższe zlecenie. Poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne prowadzą do wniosku, że przekonanie to było usprawiedliwione okolicznościami sprawy. Zauważyć należy, że wiadomość o nieprzyjęciu zlecenia została złożona przez powoda w czasie wskazanym w punkcie 9 ustaleń zlecenia spedycyjnego nr (...) uprawniającym zleceniobiorcę do złożenia takiego oświadczenia.

Bezspornym w sprawie pozostaje także, że pozwana nie uprzedziła w żaden sposób powoda, żeby nie odpowiadać zwrotnie na ten adres, z którego przesłała zlecenie, gdyż nie służy on do korespondencji. Wskazanie przez pozwanego w treści wiadomości z dnia 24 października 2011 roku, że “wiadomość została wysłana z systemu S.” nie daje żadnych podstaw do przyjęcia, iż powód powinien mieć świadomość, że na adres ten nie powinno się odpowiadać, gdyż nie posiada możliwości odbioru korespondencji. Zgodzić się należy z powodem, że z informacji tej wynikało jedynie, jakiego programu użyto do jej wygenerowania.

W ocenie Sądu odwoławczego również bezsporna okoliczność, potwierdzona zeznaniami świadka S. K. – braku uzyskania informacji przez powoda, iż wiadomość ta nie została przyjęta przez wskazany system, a więc że nie było możliwości aby dotarła do adresata – przeczy stanowisku, iż z przyczyn zawinionych przez powoda doszło do niewykonania umowy. W tej sytuacji twierdzenia pozwanego, że w zleceniu wskazano dane kontaktowe do pozwanej spółki nie mogą świadczyć o zawinięciu po stronie powoda. Żadne okoliczności sprawy nie dają bowiem podstaw do uznania, że tylko te dane kontaktowe, w tym adres e-mailowy były właściwe do składania oświadczeń woli w kontaktach z pozwaną.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że pozwana nie można żądać kary umownej, gdyż powód obalił wynikające z art. 471 k.c domniemanie, że niewykonanie umowy jest następstwem okoliczności, za które jako dłużnik ponosi odpowiedzialność (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1999 r., sygn. akt III CKN 166/98).

Z przedstawionych przyczyn mimo uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 484 § 2 k.c. i art. 60 k.c. uznać należało, że wyrok, w sytuacji wniesienia apelacji jedynie przez pozwaną, odpowiada prawu i na podstawie art. 505¹² §3 k.p.c. orzec należało o oddaleniu apelacji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego, które powód wygrał w całości, oparto na treści przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. – w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.